

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET

Broj:
Nikšić,

Na osnovu člana 64 stava 10 Statuta Univerziteta CrneGore , a u vezi sa članom 24 Pravila studiranja na master studijama, Vijeće Filološkog fakulteta na sjednici održanoj 07. septembra 2021. godine, donijelo je

ODLUKU

I

Prihvata se master rad na temu „Motiv alijenacije u romanima Meše Selimovića (*Tvrđava, Ostrvo, Krug i Derviš i smrt*)” kandidatkinje Selvije Murić, Studijski program Srpski jezik i južnoslovenske književnosti.

II

Imenuje se Komisija za odbranu master rada u sljedećem sastavu :

Prof. Vesna Vukieevic Jankovic, mentorka
Prof. dr Ljiljana Pajovic Dujovic, predsjednica Komisije
Doc. dr Dusanka Popovic, clanica

DEKANICA

Prof. dr Tatjana Jovović

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOLOŠKI FAKULTET
NIKŠIĆ

UNIVERZITET CRNE GORE FILOLOŠKI FAKULTET			
Primitjeno 30. 8. 2021.			
Original	Broj	Prilog	Vrijednost
01	2174		

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Odlukom Vijeća Filološkog fakulteta od 5. 04. 2021. godine imenovana je Komisija za ocjenu magistarskog rada „Motiv alijenacije u romanima Meše Selimovića (*Tvrđava*, *Ostrvo*, *Krug* i *Derviš i smrt*)“ kandidatkinje Selvije Murić (br. indeksa 4/14) sa Studijskog programa za srpski jezik i južnoslovenske književnosti, u sljedećem sastavu: prof. dr Vesna Vukićević Janković, mentorka; prof. dr Ljiljana Pajović Dujović, članica i doc. dr Dušanka Popović, članica Komisije.

Nakon što su se stekli uslovi, Komisija sa zadovoljstvom podnosi Vijeću sljedeći

IZVJEŠTAJ

Magistarski rad „Motiv alijenacije u romanima Meše Selimovića (*Tvrđava*, *Ostrvo*, *Krug* i *Derviš i smrt*)“ ima 70 stranica kucanog teksta i sadrži sljedeća poglavlja i potpoglavlja: Uvod (Modernistička pozicija romana nakon Prvog svjetskog rata); Stvaralaštvo Meše Selimovića; Motiv alijenacije u romanima XX vijeka i u Selimovićevom stvaralaštvu (Problem savremenog čovjeka XX vijeka, Različiti nivoi otuđenja; Problem otuđenosti u književnosti XX vijeka); Prostor u Selimovićevim romanima (Prostor samoslobode i slobode u *Dervišu i smrti*, *Tvrđava* u tvrđavi, Metafora prostora u romanu *Ostrvo*, Motiv zatvora u romanima

Meše Selimovića; Nasilna selekcija društva) i Zaključak. Na kraju rada priložen je popis izvora i relevantne literature.

Predmet istraživanja je motiv alijenacije koja nastaje kao posljedica jakog uticaja državnog aparata i čovjekove nemoći da se odupre osjećanjima besmisla i bezizlaznosti. Četiri romana Meše Selimovića (*Tvrđava*, *Ostrvo*, *Derviš i smrt* i *Krug*) simbol su čovjekove ograničenosti i otuđenosti u različitim istorijskim periodima, kojima je zajedničko dejstvo represivnih mehanizama. Iako je radnja ovih romana smještena u različite istorijske kontekste i ideološke matrice, ukazuje se na univerzalnost i sveprisutnost ovog fenomena. Otudenost i ograđenost (na šta semantički ukazuju naslovi Selimovićevih romana koji su u fokusu ovog istraživanja) uvijek stoje nasuprot humanizaciji. Čovjek u takvoj poziciji postaje žrtva kojoj se odriče mogućnost izbora i slobodnog odabira, te nemogućnost slobodnog djelovanja.

Kandidatkinja je uspješno potvrdila postavljenu hipotezu da je alijenacija motiv koji zauzima centralno mjesto u navedenim romanima Meše Selimovića i da je neminovna posljedica nemoći pojedinca koji se odupire mehanizmima moći i bespogovornom podređivanju njihovim zahtjevima. Ta sputanost i nametnuta pravila po kojima treba živjeti, kod likova doprinose stvaranju napetosti zbog neusklađenosti u odnosu na ustaljeni red: stvaraju otuđenog čovjeka, koji postaje zatočenik iza zidina nevidljive tvrđave, koju on sam stvara oko sebe. Ovom problemu kandidatkinja je prišla i sa sociološkog aspekta i dotakla se njegovog psihološkog određenja, oslanjajući se na radove Deana Dvajta (Dwight 1961) koji je istakao korelate alijenacije prema T. W. Adornu i E. Fromu. Takođe, uspješno je pokazala kako alijenacija nastaje upravo zbog gubitka osjećanja pripadnosti zajednici, odnosno razumijevanja s drugim ljudima, jer je upravo ta prirodna potreba u romanima destabilizovana i narušena, što čini da čovjek postane otuđeno biće, trajno dezintegrirano i zatočeno u selimovićevskom tragičnom bezizlazu. Kandidatkinja je obradila i problemska pitanja koja se odnose na odnos ideologije i dogme; odnos pripadnosti i poslušnosti; odnos otuđenosti i podvojenosti.

Kandidatkinja je metaforičkim konstruktima alijenacije (*tvrđava*, *ostrvo*, *krug*, *šaka prostora*) pristupila kao osobenim semantičkim strukturama, a s obzirom na to da je centralna predmetnost u radu problem čovjekove alijenacije u ideološkom i prostornom kodiranju, krenula je od postavki Jurijs Lotmana i klasifikacije tačaka gledišta Borisa Uspenskog. Oslanjajući se na teorije o prostoru, kandidatkinja je pokazala kako prostor u kome se pojedinac nalazi djeluje na njegovu svijest i razmišljanje, odnosno na koji način pojedinac u tom prostoru oblikuje sopstveni svijet. Istraživački zadatak koji je bio usmjeren u ovom pravcu pokazao saodnos prostora u Selimovićevim romanima i njegov uticaj na socijalnu,

psihičku i moralnu ragrađnju identiteta likova, pri čemu su kao osnova poslužili radovi i studije Mišela Fukoa. Pri tome je posebno istaknut prelaz od koncepta spacijalnog diskursa (diskursi opisani pomoću spektra spacijalnih metafora) prema konceptu diskurzivnog prostora (prostori u kojima diskursi o prostoru dolaze u interakciju s fizičkim prostorom u svojim arhitekturnim, urbanim i institucionalnim oblicima; up. West-Pavlov, 2009).

Magistarskom tezom kandidatkinja je pokazala da je u analiziranim romanima razvijena univerzalna priča o ideološkoj sukobljenosti, borbi za vlast, moralnoj nestabilnosti, osjećaju ugroženosti i besmisla, što za posljedicu ima dehumanizaciju, odricanje ljudskosti, kao i prava na izbor; odnosno: tragičnu otuđenost od svijeta i života kojemu bi trebalo da pripada. Takođe, aktuelizovla je pitanje alijenacije kao oblika traganja za identitetom, koji, na jednoj strani, dovodi do čovjekovog duhovnog integriteta, dok na drugoj može postati karakteristika njegove otuđenosti, zatvorenosti i zazidanosti. Zaključak do koga je došla jeste da osjećanje bezizlaznosti i besmisla proizilazi iz ideoloških i institucionalnih okova, s jedne strane, ali i sopstvenih želja, potreba i moralne osjetljivosti pojedinca, s druge strane posmatrano. Iz takvog položaja „između“ likovi doživljavaju razočarenje, gube ideale i otuđuju se od drugih, ali i od samih sebe, što čini da dožive osjećaj poraza i neku vrstu duševnog loma.

ZAKLJUČAK KOMISIJE

Kandidatkinja je rad utemeljila na izučavanju motiva alijenacije u četiri Selimovićeva romana: *Tvrđava*, *Ostrvo*, *Krug* i *Derviš i smrt* čime je dala doprinos razumijevanju složenih značenjskih struktura Selimovićevog književnog opusa. Kompariranje motiva alijenacije kod Selimovića i autora koji su stvarali u drugoj polovini XX vijeka značajan je prilog komparatistici, ali i recepciji ovih djela.

Komisija smatra da je magistarski rad kandidatkinje Selvije Murić (br.indeksa 4/14) napisan sa analitičkim darom i uočljivim entuzijazmom. Priloženi spisak literature svjedoči o tome da kandidatkinja ima veoma dobar uvid u relevantne teorijske studije iz oblasti predložene teme, kao i u radove o autoru čiji je romaneskni postupak obrađivan u radu.

Komisija pozitivno ocjenjuje magistarski rad „Motiv alijenacije u romanima Meše Selimovića (*Tvrđava*, *Ostrvo*, *Krug* i *Derviš i smrt*)“ kandidatkinje Selvije Murić (br. indexa

4/14) i predlaže Vijeću Filološkog fakulteta da ovaj izvještaj prihvati i kandidatkinji odobri odbranu rada.

KOMISIJA

Vesna Vukićević Janković

Prof. dr Vesna Vukićević Janković, mentorka

Lj. Pajović Dujović

Prof. dr Ljiljana Pajović Dujović, predsjednica Komisije

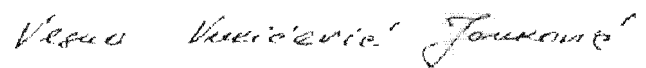
D. Popović

Doc. dr Dušanka Popović, članica

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Predlažem Komisiju za odbranu magistarskog rada „Motiv alijenacije u romanima Meše Selimovića (*Tvrđava, Ostrvo, Krug i Derviš i smrt*)“, kandidatkinje Selvije Murić, u sljedećem sastavu:

1. Prof. dr Vesna Vukićević Janković, mentorka;
2. Prof. dr Ljiljana Pajović Dujović, predsjednica Komisije;
3. Doc. dr Dušanka Popović, članica.

Prof. dr Vesna Vukićević Janković